

O czym (nie) mówią nam slamerzy? Multimodalność wypowiedzi slamerskich

Ludzie postrzegają świat zewnętrzny dzięki zmysłom. To one pozwalają odbierać i interpretować bodźce płynące ze świata. Komunikaty, które pojawiają się w naszym otoczeniu nie mają wyłącznie werbalnego charakteru. Możemy patrzeć, słyszeć, czuć, poruszać się i dotykać i w taki sposób porozumiewać się z otoczeniem. Obrazy, dźwięki, obiekty otaczają nas zewsząd i przekazują nam różne treści. Nie tylko wzbogacają możliwości komunikacyjne, ale wykorzystując inne kanały, przekazują to, co niewyraźne przy pomocy słów. Wszystkie pozajęzykowe elementy, które mają wpływ na jakość komunikacji stając się jej częścią można określić mianem multimodalności.

Komunikacja wykorzystująca multimodalne właściwości jest charakterystyczną cechą wypowiedzi pojawiających się na turniejach slamerskich. Slamy poetyckie odbywają się w Polsce nieprzerwanie od 2003 roku, a w ciągu ostatnich pięciu lat można zauważyć wzrost ich popularności. Ma to związek z odbywającymi się regularnie w całej Polsce turniejami slamerskim, a także wydarzeniami o randze krajowej: Ogólnopolskimi Mistrzostwami Slamu Poetyckiego (Poznań) i Festiwalem Spoke'n'Word (Warszawa).

Slam poetycki to wydarzenie podczas którego każda zainteresowana osoba może przeczytać swoją wypowiedź/swój wiersz. Na jej przedstawienie ma trzy minuty, nie może też używać rekwizytów. Slamer może wzbogacić swoje wystąpienie wykorzystując elementy audialne i wizualne (np. gesty, mimikę, ekspresję toniczną, cechy fizyczne własnego głosu). Wykorzystanie tych elementów zapewnia większą skuteczność komunikacyjną z odbiorcami, którzy pełnią też funkcję jury – głosują na swoje ulubione wypowiedzi i wybierają mistrza wieczoru.

Długoletnie obserwacje środowiska slamerskiego pozwoliło zauważyć, że slamerzy chętnie wykorzystują utrwalone schematy komunikacyjne wykorzystując multimodalne aspekty komunikacji. To skłoniło mnie do przeprowadzenia badań, których głównym celem jest rekonstrukcja całościowego modelu multimodalnej wypowiedzi slamerskiej.

W trakcie trwania projektu analizowane będą wypowiedzi slamerskie pozyskane w ramach badań terenowych prowadzonych na polskich i zagranicznych turniejach slamerskich, kwerend archiwalnych dostępnych nagrań oraz wypowiedzi zgłoszonych przez slamerów za pośrednictwem platformy Wirtualne Archiwum Slamu Poetyckiego (WASP). Następnie wyniki zostaną opracowane, a na ich podstawie stworzony zostanie układ powtarzających się i najczęściej wykorzystywanych schematów komunikacyjnych. Projekt pozwoli sprawdzić, w jaki sposób wykorzystanie elementów multimodalnych wpływa na relacje z odbiorcami. Badania prowadzone poza granicami, pozwolą przyjrzeć się komunikacji multimodalnej w szerszej perspektywie oraz zaobserwować czy slamerzy wypracowali uniwersalne środki wyrazu, czy jednak mają one charakter lokalny.

Powodem zainteresowania taką tematyką badawczą był jej nowatorski i zarazem eksperymentalny charakter, a także potencjalne możliwości społecznego zaangażowania badań i włączenia się w międzynarodowy nurt refleksji związanych z twórczością oralną. Społeczne zaangażowanie w ramach niniejszego projektu będzie polegało nie tylko na możliwości obserwacji nowego zjawiska sztuki współczesnej, ale też na komunikacji z twórcami za pośrednictwem Wirtualnego Archiwum Slamu Poetyckiego.

WASP będzie aktualizowaną na bieżąco stroną internetową, która pozwoli włączyć się slamerom w popularyzację wiedzy na temat slamu poprzez nadsyłanie nagranych przez siebie materiałów. Po nadesłaniu takiego materiału, będzie on opracowany i opatrzony uwagami o charakterze naukowym, uwzględniającymi: m.in. temat, elementy kompozycyjne, stylistyczne oraz poziom przystępności wypowiedzi. Taki schemat opracowywania materiału będzie atrakcyjny dla osób zainteresowanych kulturą slamerską oraz badaczy, którzy będą mogli wykorzystać WASP w swoich dociekaniach np. z zakresu audiowizualności, lingwistyki kognitywnej, retoryki czy etnologii.

Można założyć, że projektowana rekonstrukcja całościowego modelu wypowiedzi slamerskiej wykaże, że działania slamerów mają powtarzalne, ugruntowane struktury, które umożliwiają skuteczną komunikację z odbiorcami. Projekt przyczyni się do popularyzacji wiedzy o slamie, a jego trwałym rezultatem będzie platforma WASP, która potencjalnie ma szansę wyznaczyć dalsze kierunki badań nad zjawiskiem poezji oralnej i jej multimodalnych aspektów.